

Nr 123.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1928 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av väckta motioner rörande efterskänkande av återbetalningsskyldighet beträffande vissa utbetalningar av tillfällig löneförbättring till officerare och underofficerare vid Gotlands artillerikår.

(1:a avd.)

Uti tvenne likalydande, till statsutskottet remitterade motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *L. G. Bodin* och *G. Roos* (nr 126) och den andra inom andra kammaren av herr *G. Svedman m. fl.* (nr 235), har hemställts, att riksdagen måtte medgiva, att Kungl. Maj:t må efterskänka återbetalningsskyldighet beträffande vissa i motionen närmare angivna utbetalningar av tillfällig löneförbättring till vissa officerare och underofficerare vid Gotlands artillerikår.

Ifråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina framställningar, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet har med stöd av § 46 riksdagsordningen inhämtat yttrande i ärendet från arméförvaltningens civila departement, som i anledning härav anfört följande:

»Till stöd för motionerna hava åberopats ömmande förhållanden, såsom svårighet för vederbörande att på grund av svag ekonomi återbetala till dem felaktigt utbetalda belopp. Dessa svårigheter synas emellertid icke hava varit större, än att vederbörande kunnat övervinna dem. Av närlagda, i avskrift bifogade uppgifter (Bil. litt. A—E) framgår nämligen, att månatliga avdrag gjorts å vederbörande löntagares avlöningsmedel, men att de sålunda innehållna medlen sedermera blivit till samma löntagare återbetalda av, bland annat, det skäl, att man antog, 'att regementsintendenten genom kassaförvaltningens vid kåren indragning icke vore i tillfälle att förvalta de återstående medlen ända till den dag återbetalningen skulle verkställas' (se Bil. litt. A). Det sålunda anförda skälet för de avdragna medlens återbetalande till löntagarna synes departementet icke vara godtagbart. Det har icke heller visats, att svårigheterna för nu ifrågavarande löntagare att återbära vad de oriktigt uppburit skulle varit större än för andra löntagare under liknande förhållanden. Skulle emellertid framdeles särskilda svårigheter yppa sig för någon enskild löntagare att fullgöra sin återbetalningsskyldighet, torde denna fortfarande kunna vända sig till Kungl. Maj:t med nådeansökning.

Vidare har av motionärerna såsom stöd för framställningen anförts, att lång tid förflutit mellan utbetalningen och fastställande av återbetalningsskyldighet. Nu förevarande anmärkningar hava emellertid utställts i normal

tid såväl av Kungl. Arméförvaltningens revision som av Riksräkenskapsverket samt avdömts inom ordinär tid i högsta instans. Utöver vad som framgår av 1927 års riksdagstryck bör i detta hänseende framhållas, att den första anmärkningen i ämnet, avseende juli månad 1920, enligt från kåren inhämtade upplysningar därstädes diarieförts den 8 september 1921 samt att efter denna tidpunkt någon rättelse icke ägde rum vid artillerikåren, i olikhet med vad som blev förhållandet vid Kungl. Gotlands infanteriregemente, där felutbetalning av tillfällig löneförbättring ävenledes verkställdes.

Slutligen har såsom ytterligare skäl för ett efterskänkande av de till återbetalning fastställda beloppen anförts, att författningstexten vore dunkel och otydlig. Bestämmelserna om tillfällig löneförbättring under de år, varom här är fråga, återfinnas i nådiga kungörelserna den 20 juni 1918, den 6 juni 1919 samt den 22 juni 1920. Här berörda oriktiga utbetalningar av löneförbättring synas, enligt vad som framgår av den förda skriftväxlingen i de olika anmärkningsmålen, ytterst grunda sig på en feltolkning av § 7, respektive § 8 i ovannämnda kungörelser. Av § 1 i kungörelserna framgår, att vederbörande löntagare, exempelvis en kapten eller löjtnant, för att komma i åtnjutande av kaptens, respektive löjtnants löneförbättring för åren 1918, 1919, 1920 och 1921 skulle vid ingången av respektive år hava tillträtt beställning som kapten, respektive löjtnant, att löneförbättringen för vissa kategorier löntagare skulle utgå med förhöjda belopp efter 3, 6 och 9 tjänstår samt att vederbörande för erhållande av förhöjd löneförbättring endast ägde tillgodoräkna sig visst antal *hela* med *kalenderåret sammanfallande* tjänstår (som han innehade vid ingången av vart och ett av åren 1918, 1919, 1920 och 1921). På det att en löntagare, som under kalenderåret övergått från en lägre till en högre beställning, skulle kunna omedelbart tilläggas den med den högre beställningen förenade löneförbättringen, oberoende av att han vid kalenderårets början icke innehaft den högre beställningen, har i § 7, respektive § 8 föreskrivits, 'att — — — den, som under loppet av år (1918, 1919) 1920 (och 1921) — — — övergått från en till annan — — — beställning, äger å dylik beställning uppbära löneförbättring (avlöningsstillägg) för den del av året, varunder han innehaft densamma; skoland därvid iakttagas, att, då befordran sker till beställning vara — — — löneförbättring (avlöningsstillägg, kan utgå (åtnjutas) med olika belopp allt efter antalet tjänstår, löneförbättringen (avlöningsstillägget) i varje fall skall beräknas efter det belopp för helt år, som skolat tillkomma beställningshavaren, därest han vid årets början innehaft beställningen i fråga.' Den här kursiverade (understrukna) delen av texten i § 7, respektive § 8 har givit anledning till den feltolkningen, att utnämningensåret skulle mot bestämmelserna i § 1, att tjänstår beräknas allenast från början av det år, vid vars ingång beställningen innehafts, få räknas som *helt tjänstår* vid *framtida* tilläggande av löneförbättring eller med andra ord att exempelvis en löjtnant, som utnämns den 7 september 1917, skulle oaktat år 1918 varit det första kalenderår, vid vars ingång han innehaft sagda beställning, såsom tjänstår få tillgodoräkna sig icke blott åren 1918 och 1919 utan även år 1917 och sålunda redan vid 1920 års ingång tillträda löjtnant av första klass tillkommande löneförbättring, trots att han då enligt bestämmelsen i § 1 kunnat tillgodoräkna sig allenast två *hela* tjänstår (se bil. litt. H punkt 3).

Enligt hos Kungl. Arméförvaltningen och Riksräkenskapsverket befintliga handlingar synes nu berörda feltolkning icke hava ägt rum vid något annat truppförband än vid Gotlands artillerikår samt i ett enda fall vid Kungl. Västmanlands trängkår. Vidare bör framhållas, att ifrågakvarande författningar blivit rätt tolkade vid artillerikåren under åren 1918 och 1919 samt under de sex första månaderna av år 1920. Den felaktiga författningstill-

lämpningen började först i juli månad 1920, men gavs då retroaktiv verkan. Av bilagan litt. H framgår, att de under juli månad 1920 gjorda utbetalningarna å kronor 2,400:02 avsågo tillfällig löneförbättring för tiden före den 1 juli 1920.

Departementet anser sig till sist böra framhålla, att ett bifall till motionerna torde kunna medföra sådana konsekvenser, att ytterligare anspråk på efterskänkande av i andra avseenden felaktigt gjorda utbetalningar av löneförbättring svårigen kunna avvisas. Verkställda utredningar inom Kungl. Arméförvaltningens och Riksräkenskapsverkets revisioner giva vid handen, att de vid andra truppförband till återbetalning slutligen fastställda beloppen i anledning av feltolkning av förordningarna i övrigt under åren 1920 och 1921 uppgå sammanlagt till 18,662 kronor 3 öre (bil. litt. F och G). Beloppen äro visserligen till allra största delen återbetalda och till statsverket inlevererade, men de vid dessa enheter tjänstgörande löntagarna synas med fog kunna åberopa liknande förhållanden och göra gällande enahanda anspråk som i nu föreliggande fall.

Under hänvisning till vad sålunda anförts, anser departementet fortfarande sig icke böra tillstyrka bifall till de i förevarande motioner gjorda framställningar.»

Utskottet ansluter sig till vad arméförvaltningens civila departement i ovan intagna yttrande anført i frågan. I likhet med departementet vill emellertid utskottet framhålla, att, därest det skulle visa sig, att någon av omförmälda beställningshavare icke skäligen kan anses äga förmåga att återbetala det anmärkta beloppet, Kungl. Maj:t givetvis bör äga att i nådeväg efterskänka beloppet helt eller delvis. Med hänsyn till vad sålunda anförts, har utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka motionärernas förslag.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet hemställer alltså,

att herrar Bodins och Roos' samt Svedmans m. fl. förevarande motioner I: 126 och II: 235 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 maj 1928.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, J. L. Widell, J. Nilsson i Malmö, O. Bergqvist, C. P. V. Nilsson i Gränebo, J. G. Walles, E. A. Hallin, C. I. Asplund, J. Clemédson, K. A. W. Björck och D. Hansén;

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, S. Bengtsson i Norup, L. J. Carlsson-Frosterud, P. M. Olsson i Blädinge, O. Olsson i Kullenbergstorp, A. Å:son Törnkvist i Karlskrona, E. Kristensson i Göteborg, B. F:son Holmgren, S. Persson i Fritorp, K. S. V. Ward, O. E. F. Järte och P. A. Hansson i Stockholm.

Reservation:

av herrar *Törnkvist* i Karlskrona, *Kristensson* i Göteborg, *Holmgren* och *Hansson* i Stockholm, vilka ansett, att utskottet bort hemställa om bifall till motionerna.
